

การนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ*

Implementing the Concept of Electing the Governor of Chonburi Province into Practical Feasibility

¹พันธ์ศักดิ์ เกตุวัฒนา, กมลพร กัลยาณมิตร, สถิตย์ นิยมญาติ และ ทศนีย์ ลักขณาภิชนชัช

¹Phansak Ketwattha, Kamolporn Kalyanamitra, Satit Niyomyaht

and Tassanee Lakkanapichonchat

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Phansak.cpao@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ (2) ศึกษาผลกระทบจากการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และ (3) เสนอแนะแนวทางในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง นักการเมือง นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป รวมทั้งสิ้น 26 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ได้แก่ ความพร้อมด้านงบประมาณ ทัศนคติของข้าราชการ การสนับสนุนจากกระทรวงมหาดไทย ความรู้ของประชาชน บทบาทภาคประชาสังคม ความพร้อมของกฎหมาย และบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของจังหวัด (2) ผลกระทบการนำไปปฏิบัติ พบว่า ด้านบวก ได้แก่ การกระจายอำนาจ ความคล่องตัวในการบริหาร ความเข้าใจพื้นที่ของผู้ว่าฯ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และด้านลบ เช่น ความเสี่ยงต่อความขัดแย้งทางการเมือง ระบบราชการต้องปรับตัว ปัญหาการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และข้อจำกัดทางกฎหมาย และ (3) แนวทางในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีไปปฏิบัติจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและบูรณาการ 5 มิติ ได้แก่ การปฏิรูปกฎหมายและโครงสร้างอำนาจ การสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การปรับโครงสร้างและระบบบริหารภายในจังหวัด การพัฒนาศักยภาพผู้นำ และการทดลองนำร่องเพื่อสร้างความพร้อมและความมั่นใจในการบริหารของผู้ว่าฯ

คำสำคัญ: การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด; ความเป็นไปได้; การนำไปปฏิบัติ; จังหวัดชลบุรี

Abstract

This research article consisted of the following objectives: 1) to analyze the factors facilitating the successful implementation of the concept of electing the governor of Chonburi Province; 2) to examine the impacts of implementing the concept of electing the governor of

*Received August 6, 2025; Revised September 6, 2025; Accepted September 23, 2025

Chonburi province into practical feasibility; and 3) to propose guidelines for implementing the concept of electing the governor of Chonburi province into practical feasibility. The research employed a qualitative approach, with 26 key informants including senior executives, politicians, academics, community leaders, civil society representatives, and members of the general public, selected through purposive sampling. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using content analysis.

The findings revealed that: 1) the factors facilitating the success of the governor election concept include budgetary readiness, civil servant attitudes, support from the Ministry of Interior, public knowledge, the role of civil society, legal readiness, and the province's economic, social, and political context; 2) The impacts of implementation were both positive, such as decentralization, administrative flexibility, improved local knowledge of the governor, and increased public participation, and negative, including risks of political conflict, the need for bureaucratic adaptation, vote-buying issues, and legal constraints; and 3) The guidelines for implementing the election concept emphasize a systematic and integrated approach across five dimensions: legal and power structure reform, raising public understanding and participation, restructuring provincial administration systems, developing leadership capacity, and conducting pilot trials to build readiness and confidence in the governor's administration.

Keywords: Provincial Election; Feasibility; Implementation; Chonburi Province

บทนำ

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นกระแสหลักที่ได้รับความนิยมอย่างมากในสังคมไทย โดยเฉพาะการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านเมืองในระดับท้องถิ่น (Parliament, 2017) ปัจจุบันมีกระแสเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้กับประชาชน หน่วยงานระดับท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง

หากจะเทียบเคียงกันว่าถ้ากรุงเทพมหานคร เลือกตั้งผู้ว่าฯ ได้ จังหวัดอื่นก็ควรเลือกผู้ว่าฯ ของตนเองได้ ไม่ต่างกัน ไม่ว่าจังหวัดนั้นจะมีศักยภาพของการเจริญเติบโตมากหรือไม่ มีประชากรมาก เกือบภาษีท้องถิ่นได้มากหรือไม่ ก็จัดการเลือกตั้งได้ ไม่เป็นปัญหา เพราะกรุงเทพฯ เลือกตั้งผู้ว่าฯ ครั้งแรกในปี 2518 ซึ่งสมัยนั้นกรุงเทพฯ ยังไม่มีความเจริญมาก ไม่มีประชากรมาก และไม่มีการจัดเก็บภาษีได้มากมายเช่นในปัจจุบัน กรุงเทพฯ ค่อย ๆ เจริญเติบโต การบริหารราชการของกรุงเทพฯ ก็เติบโตไปพร้อมกับความเจริญของกรุงเทพฯ ดังนั้นจังหวัดใหญ่ ๆ ทั่วประเทศในขณะนี้ เช่น สงขลา นครศรีธรรมราช ภูเก็ต เชียงใหม่ ระยอง ชลบุรี ขอนแก่น อุบลราชธานี เป็นต้น จังหวัดเหล่านี้ก็มีทรัพยากรและความเจริญเติบโตมากกว่ากรุงเทพฯ เมื่อปี 2518 (Mongkol, 2022) ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ การศึกษาครั้งนี้จะมุ่งเน้นไปที่จังหวัดชลบุรี เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากจังหวัดชลบุรีมีความพร้อมในหลายด้าน เช่น โครงสร้างพื้นฐานที่ค่อนข้างดี การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม และศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ (Chonburi Provincial Office, 2022)

มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของประเทศ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสังคม (National Statistical Office, 2022)

จังหวัดชลบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ 92 ตำบล 687 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครแหลมฉบัง และ เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เทศบาลเมือง 10 แห่ง เทศบาลตำบล 35 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 50 แห่ง และมีรูปแบบการปกครองพิเศษ 1 แห่ง คือ เมืองพัทยา แยกจากการปกครองของอำเภอบางละมุง เนื่องจากเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติ ซึ่งมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว อำเภอทั้ง 11 ของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง อำเภอบ้านบึง อำเภอศรีราชา อำเภอกะฉัง อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และอำเภอกะสีซัง (Chonburi Provincial Office, 2023)

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอเรื่องการเลือกตั้งผู้ว่าฯ ทั่วประเทศ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของแนวคิดการกระจายอำนาจที่มีความพยายามขับเคลื่อนกันมานานหลายปี หลังการปึกครวณนี้ยังมีเส้นทางอีกยาวไกล รวมถึงข้อถกเถียงมากมายที่ต้องว่ากันต่อไป ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่อาจต้องปรับเปลี่ยนใหม่ การแก้ไขในเชิงกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านในจังหวัดต่าง ๆ ฯลฯ (Thanalertsomboon, 2022) โดยเฉพาะการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดชลบุรี การนำแนวคิดดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ ยังคงมีความท้าทายในหลายมิติ ทั้งในด้านโครงสร้างอำนาจ ทรัพยากร การมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยทางการเมือง ความพร้อมของผู้สมัคร การร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ประกอบกับจังหวัดชลบุรี มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ “เมืองพัทยา” เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษแห่งที่สองของไทยต่อจากกรุงเทพมหานคร ผ่านการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 มีพื้นที่รับผิดชอบอยู่ในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยให้เหตุผลด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของเมืองพัทยาที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหาในหลากหลายด้าน รวมถึงด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อประเทศ ทำให้จำเป็นต้องมีการปกครองในรูปแบบพิเศษ (iLaw, 2022) เมืองพัทยายู่ภายใต้การบริหารงานของ “นายกเมืองพัทยา” ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในเขตเมืองพัทยา ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาอย่างละเอียดในบริบทของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาเรื่อง “การนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ” เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดไปสู่การปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี โดยพิจารณาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ผลกระทบ และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรม เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์และแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขอบเขตการศึกษาครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้ แนวความคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดชลบุรี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างพื้นฐานทางทฤษฎีที่ชัดเจน และเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องมือวิจัย รวมถึงการวางกรอบการวิเคราะห์ผลการวิจัยภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 26 คน แบ่งเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงสำนักงานจังหวัดชลบุรี 2 คน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน นักการเมืองในจังหวัดชลบุรี 4 คน นักวิชาการมหาวิทยาลัยในพื้นที่ 2 คน ผู้แทนภาคประชาสังคมจังหวัดชลบุรี 3 คน ผู้นำท้องถิ่น 4 คน และประชาชนทั่วไป 6 คน การเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีเจาะจง (Purposive Selection) โดยพิจารณาจากความหลากหลาย ครอบคลุมทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ความเกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย ความรู้และประสบการณ์ รวมถึงความพร้อมในการให้ข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือ

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interviews) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล โดยจัดทำขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ส่วนที่ 2 ศึกษาผลกระทบจากการนำแนวคิดดังกล่าวสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และส่วนที่ 3 เสนอแนะแนวทางการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจาก 3 วิธีหลัก ได้แก่ การวิจัยเอกสาร ศึกษากฎหมาย นโยบาย และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง การวิจัยภาคสนาม สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 26 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทั้งแบบตัวต่อตัว และส่งแบบสอบถามทางอีเมลสำหรับผู้ที่ไม่สะดวกสัมภาษณ์โดยตรง พร้อมติดตามสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมหากจำเป็น และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ฝ้าสังเกตเวทีสาธารณะและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บข้อมูลบริบทและพฤติกรรมโดยไม่รบกวนผู้ถูกสังเกต

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มุ่งเน้นการเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน โดยใช้วัตถุประสงค์การวิจัยเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเปรียบเทียบสังเคราะห์ และสรุปผลข้อมูลตามประเด็น เพื่ออธิบายความเป็นไปได้ในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่การปฏิบัติ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ประกอบด้วย

1. ด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่การปฏิบัติจริง ทั้งในการจัดการเลือกตั้งและการพัฒนาจังหวัด

งบประมาณที่เพียงพอส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การตั้งหน่วยเลือกตั้ง อบรมเจ้าหน้าที่ พิมพ์บัตร และประชาสัมพันธ์ การกระจายอำนาจด้านงบประมาณช่วยเพิ่มความยืดหยุ่น ลดการพึ่งพิงส่วนกลาง และตอบสนองความต้องการประชาชนได้ อย่างไรก็ตาม การปรับโครงสร้างหรือควรวรรวมองค์กรท้องถิ่นก่อนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การใช้งบประมาณมีประสิทธิภาพและสนับสนุนความสำเร็จของการเลือกตั้งอย่างแท้จริง

2. ทักษะของข้าราชการที่เกี่ยวข้อง พบว่า ทักษะของข้าราชการมีผลสำคัญต่อความสำเร็จของการเลือกตั้งเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ข้าราชการที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้ ช่วยให้ระบบราชการทำงานราบรื่น ตอบสนองประชาชนได้ตรงจุด และส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น ขณะที่ทัศนคติเชิงลบอาจทำให้เกิดความล่าช้าและขัดขวางการเปลี่ยนแปลง การสร้างความเข้าใจว่าการเลือกตั้งผู้ว่าฯ จะไม่ลดสิทธิประโยชน์หรือโอกาสความก้าวหน้า แต่เพิ่มประสิทธิภาพและความเชื่อมั่นของประชาชน จึงเป็นกลไกสำคัญต่อความสำเร็จของแนวคิดนี้

3. การสนับสนุนจากกระทรวงมหาดไทย พบว่า การสนับสนุนจากกระทรวงมหาดไทยเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี เนื่องจากกระทรวงกำกับดูแลผู้ว่าฯ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดความชัดเจนด้านกฎหมาย นโยบาย และกรอบการบริหาร สนับสนุนข้อมูลและบุคลากร เช่น บัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และอบรมเจ้าหน้าที่ รวมถึงสร้างกลไกเชื่อมโยงการทำงานระหว่างส่วนกลาง ผู้ว่าฯ และองค์กรท้องถิ่น นอกจากนี้ กระทรวงยังส่งเสริมความรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้แนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าฯ มีโอกาสสำเร็จและบริหารงานใกล้ชิดประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความรู้และความเข้าใจของประชาชน พบว่า ความรู้และความเข้าใจของประชาชนมีผลสำคัญต่อความสำเร็จของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ประชาชนที่เข้าใจสิทธิหน้าที่ และบทบาทของผู้ว่าฯ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเลือกผู้สมัครคุณภาพ วิเคราะห์นโยบาย และมีส่วนร่วมตรวจสอบหลังการเลือกตั้ง ขณะที่ประชาชนที่ขาดความรู้ อาจตัดสินใจตามชื่อเสียงหรือผลประโยชน์เฉพาะหน้า การสร้างความเข้าใจผ่านเวทีประชาคม การปลูกฝังประชาธิปไตยในเยาวชน ผู้นำชุมชน และสื่อโซเชียล ช่วยให้ประชาชนมีข้อมูลครบถ้วน สนับสนุนการเลือกตั้งคุณภาพ และส่งเสริมวัฒนธรรมพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen)

5. การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม พบว่า การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี โดยทำหน้าที่สะท้อนความต้องการของประชาชน สร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ตรวจสอบการบริหารงาน ลดอิทธิพลกลุ่มทุน และส่งเสริมความโปร่งใส ภาคประชาสังคมยังรวบรวมปัญหาและผลักดันนโยบายที่ตอบสนองเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ร่วมกับภาคธุรกิจ หน่วยงานรัฐ และสื่อ แม้บทบาทสำคัญ แต่ปัจจุบันยังจำกัด การสร้างเครือข่ายและพัฒนาความรู้ประชาชน พร้อมการสนับสนุนจากรัฐ จะช่วยให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและทำให้แนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าฯ สามารถปฏิบัติได้

6. ความพร้อมทางกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ พบว่า ความพร้อมทางกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี การปรับแก้รัฐธรรมนูญและกฎหมายท้องถิ่น รวมถึงการกำหนดคุณสมบัติผู้สมัคร วิธีการเลือกตั้ง กลไกตรวจสอบ และโครงสร้างงบประมาณ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสร้างความอิสระ โปร่งใส และป้องกันการรวมศูนย์อำนาจ การอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้สมัคร และประชาชนช่วยลดความสับสน แม้การแก้ไขกฎหมายหลายฉบับใช้เวลาและต้องการความมั่นคง

ทางการเมือง แต่หากดำเนินการครบถ้วน จะเป็นพื้นฐานสำคัญให้การเลือกตั้งผู้ว่าฯ เกิดขึ้นจริงและบริหารงานจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ

7. สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง พบว่า เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของชลบุรีเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีมีเศรษฐกิจมั่นคงและหลากหลายเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และเป็นส่วนหนึ่งของเขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ทำให้สามารถบริหารงบประมาณท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านสังคม ประชากรหลากหลายและตื่นตัวทางการเมือง กลุ่มภาคประชาชนเข้มแข็ง ทำให้ผู้ว่าฯ ต้องตอบสนองประชาชนได้รอบด้าน ด้านการเมือง มีการแข่งขันสูง การเลือกตั้งช่วยถ่วงดุลอำนาจ ส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม ต้องเตรียมมาตรการรองรับด้านกฎหมาย การคลัง และการบริหาร เพื่อให้การเลือกตั้งดำเนินไปราบรื่นและสอดคล้องกับบริบทของจังหวัด

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลกระทบจากการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ครอบคลุมหลายด้าน โดยด้านการเมืองและการบริหารช่วยเพิ่มการกระจายอำนาจ ความคล่องตัวในการบริหาร และการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะที่มีความเสี่ยงเรื่องความขัดแย้งทางการเมือง อิทธิพลกลุ่มทุน และปัญหาธรรมาภิบาล ด้านระบอบราชการและข้าราชการ ช่วยให้บริหารงบประมาณยืดหยุ่น ข้าราชการปรับตัวและตอบสนองท้องถิ่นได้ดี แต่เสี่ยงเกิดความขัดแย้งอำนาจระหว่างส่วนกลางและท้องถิ่น รวมถึงแรงต้านจากข้าราชการเดิม ด้านเศรษฐกิจสามารถวางนโยบายสอดคล้องท้องถิ่น บริหารงบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มโอกาสดึงดูดลงทุน แต่ท้าทายเรื่องความสมดุลการพัฒนาจังหวัด ด้านสังคมและประชาชนช่วยให้ประชาชนเข้าถึงบริการมีส่วนร่วมและสิทธิมากขึ้น แต่ยังมีความเสี่ยงด้านความสามารถผู้ว่าฯ และความโปร่งใส ส่วนด้านกฎหมายและความมั่นคงจำเป็นต้องมีกฎหมายรัดกุมเพื่อป้องกันความไม่สอดคล้องกับนโยบายส่วนกลางและปัญหาความโปร่งใสของกระบวนการเลือกตั้ง

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติต้องดำเนินการแบบบูรณาการ ครอบคลุม 5 มิติหลัก ได้แก่ (1) การปฏิรูปกฎหมายและโครงสร้างอำนาจ กำหนดกรอบกฎหมายและระเบียบชัดเจน แก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายเฉพาะเพื่อกำหนดอำนาจ หน้าที่ และกลไกถ่วงดุล พร้อมมาตรการป้องกันทุจริต (2) การสร้างความเข้าใจและมีส่วนร่วมของประชาชน เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับระบบเลือกตั้ง จัดเวทีสาธารณะ ประชามติ ธารน้ำใจผ่านสื่อ และส่งเสริมบทบาทภาคประชาสังคม (3) การปรับโครงสร้างและระบบบริหารจังหวัด ปรับบทบาทหรือควรวรรณหน่วยงาน จัดสรรงบประมาณ สร้างฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยี สนับสนุนการบริหารบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ (4) การพัฒนาศักยภาพผู้นำ สร้างผู้นำที่มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะบริหาร และภาวะผู้นำ ผ่านหลักสูตรอบรมหรือ “โรงเรียนการเมือง” เพื่อเสริมธรรมาภิบาล และการตัดสินใจส่วนรวม และ (5) การทดลองนำร่อง ดำเนินในจังหวัดชลบุรีที่มีความพร้อม เพื่อประเมินผล ปรับปรุงระบบ สร้างโมเดลที่เหมาะสม ก่อนขยายไปจังหวัดอื่น ลดความเสี่ยงและส่งเสริมการบูรณาการ

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่ครอบคลุมปัจจัยเงื่อนไข ผลกระทบ และแนวทางการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดไปสู่การปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสังเคราะห์เป็น “โมเดลการขับเคลื่อนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดในระดับพื้นที่” ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยสนับสนุน (Enabling Factors) จากการศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด

ชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ พบว่า มีปัจจัยหลายด้านที่ส่งต่อความสำเร็จของกระบวนการ โดยสามารถพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยเหล่านี้ ได้ดังนี้ (1) ความพร้อมทางกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ เป็นปัจจัยชี้ขาดที่สุด หากไม่รองรับการเลือกตั้งจะเกิดขึ้นไม่ได้ (2) การสนับสนุนจากกระทรวงมหาดไทย (3) ความรู้และความเข้าใจของประชาชน (4) งบประมาณ (5) สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (6) ทศนคติของข้าราชการที่เกี่ยวข้อง และ (7) การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม 2) กระบวนการดำเนินงานเชิงระบบ (Systemic Implementation Process) การผลักดันแนวคิดสู่การปฏิบัติผ่านขั้นตอน ได้แก่ (1) การจัดทำกฎหมายและนโยบายเฉพาะ (2) การปรับโครงสร้างหน่วยงานระดับจังหวัด ปรับบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสรรงบประมาณ พัฒนาระบบข้อมูล เทคโนโลยี และระบบบุคลากร (3) การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดเวทีประชาคม ให้ข้อมูลเปรียบเทียบระบบเลือกตั้งกับแต่งตั้ง เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจ (4) การสนับสนุนทางการเมืองและสังคม สร้างเจตนาธรรมจากส่วนกลาง กระทรวงมหาดไทย พรรคการเมือง และส่งเสริมบทบาทภาคประชาสังคม องค์กรวิชาการ และภาคเอกชนในการให้ข้อมูลและสร้างเครือข่าย (5) การเลือกชลบุรีเป็นพื้นที่นำร่อง ทดลองและประเมินผลในพื้นที่ที่พร้อมด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อนำบทเรียนปรับปรุงก่อนขยายจังหวัดอื่น และ (6) การออกแบบกลไกตรวจสอบอิสระ กำหนดกลไกถ่วงดุล ตรวจสอบการใช้อำนาจผู้ว่าฯ ป้องกันทุจริตและอิทธิพลกลุ่มทุน และ 3) กลไกเสริมสร้างความยั่งยืน (Sustainability Mechanisms) เพื่อให้การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเลือกตั้งเป็นไปอย่างมั่นคง ได้แก่ (1) การตั้งองค์กรอิสระระดับจังหวัดเพื่อควบคุมตรวจสอบงบประมาณและการใช้อำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ (2) การพัฒนาระบบถ่วงดุลทั้งภายในองค์กรและจากภาคประชาสังคม (3) การประเมินผลเชิงนโยบายและการสื่อสารผลต่อสาธารณะอย่างโปร่งใส และ (4) การจัดอบรมเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อเตรียมความพร้อมปรับบทบาทในโครงสร้างใหม่ 3) กลไกเสริมสร้างความยั่งยืน (Sustainability Mechanisms) เพื่อให้ระบบเลือกตั้งผู้ว่าฯ ดำเนินไปอย่างมั่นคงและยั่งยืน ต้องสร้างกลไกที่ครอบคลุมทั้งการบริหาร การเมือง และประชาสังคม ดังนี้ (1) องค์กรอิสระระดับจังหวัด เพิ่มความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในสายตาประชาชน (2) กลไกถ่วงดุลและตรวจสอบ (3) การประเมินผลและสื่อสารสาธารณะ เพื่อสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจ (4) การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่และผู้สมัคร และ (5) สร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย และ Active Citizen

โมเดลนี้เป็นแนวทางเชิงนโยบายและเครื่องมือวางแผนเปลี่ยนผ่านระบบบริหารจังหวัดจากการแต่งตั้งสู่การเลือกตั้ง ช่วยให้ทุกภาคส่วนเข้าใจลำดับขั้นตอนและองค์ประกอบที่จำเป็น สามารถประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นนอกเหนือจากชลบุรี เพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจและสร้างระบบบริหารจังหวัดที่เชื่อมโยงกับประชาชนอย่างแท้จริง

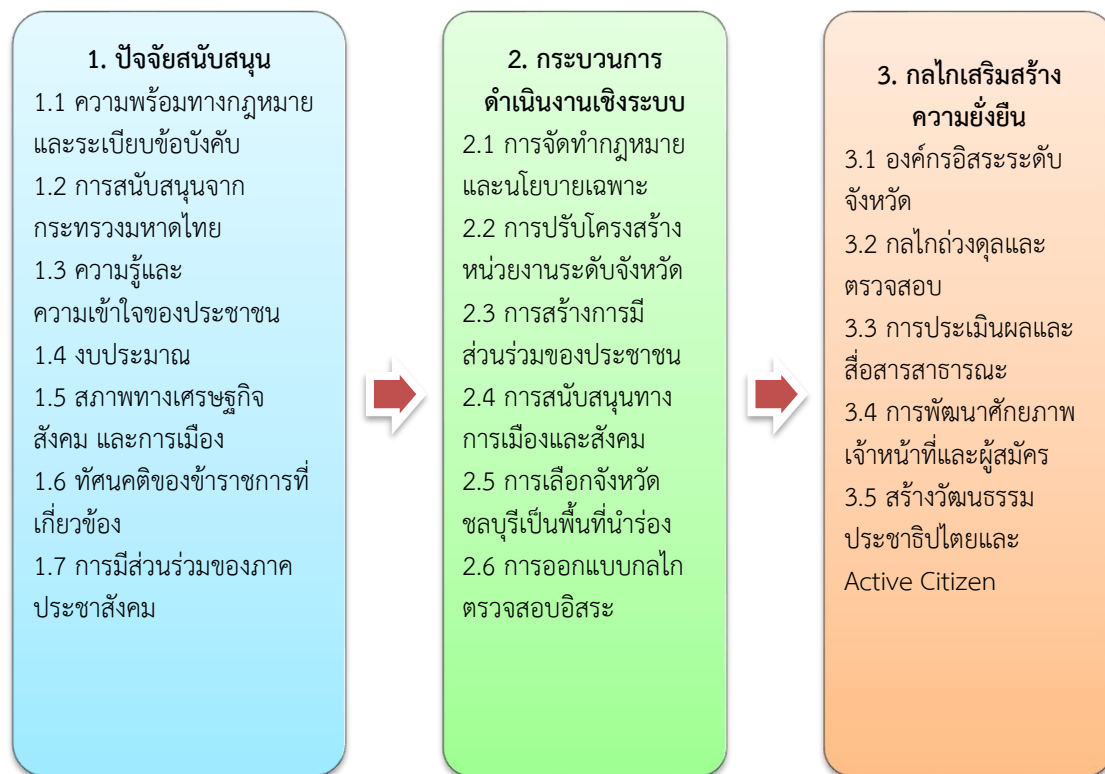

Figure 1: The Model for Advancing Provincial Governor Elections at the Local Level

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ จากผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการตามแนวคิดดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้จริง หากได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยต่าง ๆ อย่างบูรณาการ โดยปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัยด้านงบประมาณ ทศนคติของข้าราชการที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนจากกระทรวงมหาดไทย ความรู้และความเข้าใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมความพร้อมทางกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ และสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งนี้เป็นเพราะงบประมาณมีบทบาทสำคัญทั้งในการจัดการเลือกตั้งและการบริหารจังหวัด หากจัดสรรอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพื้นที่ จะช่วยให้การเลือกตั้งราบรื่นและการบริหารหลังเลือกตั้งมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน ทศนคติของข้าราชการ มีผลต่อความร่วมมือ ความคล่องตัว และความเต็มใจในการปรับตัวต่อระบบใหม่ ด้านการสนับสนุนจากกระทรวงมหาดไทย ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่เชื่อมโยงกับการกำหนดทิศทางเชิงนโยบาย การออกแบบโครงสร้างการบริหารใหม่ และการผลักดันกฎหมายที่จำเป็นต่อการรองรับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ในขณะเดียวกัน ความรู้และความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้ง เป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับและความร่วมมือจากประชาชนในระยะยาว ภาคประชาสังคมมีบทบาทสนับสนุนทั้งในด้านการสร้างการรับรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกลไกถ่วงดุล และพลังในการผลักดันนโยบาย นอกจากนี้ ความพร้อมทางกฎหมายและระเบียบข้อบังคับยังเป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากบทบัญญัติปัจจุบันยังไม่รองรับการเลือกตั้งในระดับดังกล่าวอย่างชัดเจน การดำเนินการในอนาคตจึงต้องอาศัยการปรับปรุงกฎหมายในหลายระดับเพื่อสร้างความชัดเจน

ทางสถานะ อำนาจ และกลไกการบริหาร และสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของจังหวัดชลบุรี มีความเข้มแข็งและค่อนข้างมั่นคง จึงเอื้อต่อการเป็นจังหวัดต้นแบบในการทดลองเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ปัจจุบันเหล่านี้ช่วยสร้างความพร้อมรอบด้าน ทำให้แนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าฯ จังหวัดชลบุรีมีโอกาสปฏิบัติได้จริง และบรรลุผลสำเร็จอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rakjamroon, Kalyanamitra, Niyomyaht, and Lakkanapichonchat (2024) ได้ศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดของจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า ต้องสร้างความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กระแสความต้องการของประชาชนจะเป็นตัวเร่งให้เกิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การผลักดัน การแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ ต้องได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมือง และนักการเมือง โครงสร้างและระบบการบริหารราชการค่อนข้างซับซ้อน การปฏิรูปต้องกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thepho (2024) ได้ศึกษาเรื่องความพร้อมในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดในประเทศไทย พบว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้สามารถเลือกตั้งผู้ว่าฯ ได้คือความเข้มแข็งของภาคประชาชน และต้องมีการกระจายการรับรู้หลักการและประโยชน์ต่าง ๆ ของการกระจายอำนาจให้ประชาชนทุกวงการในท้องถิ่นให้มีการตื่นตัวและมีส่วนร่วมมากกว่าที่เป็นอยู่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Uamchinda et al. (2022) ได้ศึกษาเรื่องความเป็นไปได้ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดภายใต้การบริหารราชการไทย พบว่า ถ้าจังหวัดใดมีผู้สนับสนุนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ควรดำเนินการในจังหวัดที่มีการสนับสนุนจากประชาชนก่อน และถ้าได้ผลก็อาจจะจัดให้มีการเลือกตั้งในจังหวัดที่เหมาะสมต่อไป แต่ถ้ามีการคัดค้านเกิดขึ้น ก็ควรที่จะมีมาตรการสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้แก่ประชาชนในจังหวัดนั้นให้ทราบข้อดี ข้อเสียของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด จนกว่าประชาชนจะมีความรู้ ความเข้าใจ

2. ผลกระทบจากการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ พบว่า การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีมีผลเชิงบวกหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการเมือง การบริหาร และสังคม ซึ่งช่วยให้เกิดการกระจายอำนาจ ผู้ว่าฯ มีความเป็นอิสระ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยตรง และเพิ่มแรงจูงใจให้ข้าราชการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านเศรษฐกิจยังมีโอกาสพัฒนานโยบายที่สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดและดึงดูดนักลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mikesell (2007) ที่ระบุว่า การกระจายอำนาจ (Decentralization) สามารถสะท้อนความต้องการในระดับพื้นที่ได้เป็นอย่างดี (Spatial) เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้คนในพื้นที่ได้บริหารจัดการเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม จึงทำให้เกิดการสะท้อนปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพภายใต้ลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตาม มีผลกระทบด้านลบที่ต้องเฝ้าระวัง ได้แก่ ความขัดแย้งทางการเมือง แรงกดดันต่อข้าราชการ ความไม่แน่นอนด้านกฎหมายและความมั่นคง รวมถึงความเสี่ยงด้านความโปร่งใสของกระบวนการเลือกตั้ง การวิเคราะห์เชิงรุกและการวางมาตรการรองรับจึงมีความจำเป็นเพื่อให้การเลือกตั้งผู้ว่าฯ สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaewnanua et al. (2024) ได้ศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น : แนวคิด ประเด็นสำคัญและอนาคตการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดในประเทศไทย ซึ่งพบว่า การเลือกผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นสิ่งที่ดี มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงประเทศ โดยเปลี่ยนแปลงระบอบประชาธิปไตยจากฐานรากไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยระยะยาวของประเทศ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rakjamroon, Kalyanamitra, Niyomyaht, and Lakkanapichonchat (2024) ได้ศึกษาเรื่องความพร้อมในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดในประเทศไทย พบว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้ง ที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะบริหารจัดการจังหวัดให้เกิดความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rakjamroon,

Kalyanamitra, Niyomyaht, and Lakkanapichonchat (2024) ได้ศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ของจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรค ในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น คือ ความขัดแย้งระหว่างผู้ที่มีความเห็นต่างกัน และการหวงอำนาจของ ข้าราชการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Promphan (2025) ได้ศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจกับการ เลือกตั้งผู้ว่าราชการในจังหวัดปริมณฑลกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว ยังมีความท้าทายสำคัญทั้งในด้านกฎหมาย งบประมาณ บุคลากร และการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

3. แนวทางในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ พบว่า การนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีไปสู่การปฏิบัติจริง จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็น ระบบและบูรณาการ โดยครอบคลุม 5 มิติหลัก ได้แก่ (1) การปฏิรูปกฎหมายและโครงสร้างอำนาจ (2) การ สร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (3) การปรับโครงสร้างและระบบบริหารภายใน จังหวัด (4) การพัฒนาศักยภาพผู้นำ และ (5) การทดลองนำร่อง การดำเนินงานในแต่ละมิติจะต้องเชื่อมโยง ประสานกันอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างกลไกที่มีความชัดเจน โปร่งใส และยั่งยืน ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นและ การยอมรับจากประชาชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การดำเนินงานตาม 5 มิติดังกล่าว ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างกฎหมาย นโยบาย ระบบบริหาร และประชาชน ทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน สามารถตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจได้อย่างเหมาะสม พัฒนาผู้นำให้มีความรู้ความสามารถและรับผิดชอบต่อ การบริหารงาน และใช้การทดลองนำร่องเป็นเครื่องมือประเมินและปรับปรุงระบบก่อนขยายผล ส่งผลให้ การเลือกตั้งผู้ว่าฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยั่งยืน พร้อมสร้างความเชื่อมั่นจากทุกภาคส่วน ในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ Thepho (2024) ได้ศึกษาเรื่องความพร้อมใน การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดในประเทศไทย พบว่า ให้ไปแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2534 ระบุให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ โดยกำหนดเงื่อนไขบางประการไว้ด้วย เช่น หลักประกันความเป็นอิสระ เงื่อนไขการใช้อำนาจให้มีความศักดิ์สิทธิ์ โดยต้องให้ส่วนราชการทุกส่วน ในจังหวัดต้องขึ้นต่อผู้ว่าฯ ไม่ได้รับคำสั่งจากส่วนกลางเหมือนที่ผ่านมา แต่มีประเด็นที่ควรต้องพิจารณา คือ ใจความสำคัญของรัฐธรรมนูญอยู่ที่มาตรา 1 คือการแบ่งแยกไม่ได้ของประเทศไทย และมาตรา 249 เรื่องความเป็นอิสระในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยหลักการสำคัญของการปกครอง ส่วนท้องถิ่นในประเทศที่มีรูปแบบเป็นรัฐเดี่ยวเช่นประเทศไทยนั้น คือการรักษาความได้สัดส่วนระหว่าง ความเป็นเอกภาพของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่น ดังนั้นควรต้องมีการทบทวนและหาแนวทางที่เหมาะสม ในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Promphan (2025) ได้ศึกษาเรื่อง การกระจายอำนาจกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการในจังหวัดปริมณฑลกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม ประกอบด้วย การปฏิรูปโครงสร้างการบริหาร การพัฒนาระบบการคลัง ท้องถิ่น การเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนานวัตกรรม การบริหารจัดการ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ Rakjamroon, Kalyanamitra, Niyomyaht, and Lakkanapichonchat (2024) ได้ศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ของจังหวัดแห่งหนึ่งใน ภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า ควรกำหนดแนวทางการบริหารให้ชัดเจน รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง งบประมาณที่ชัดเจน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานราชการต่าง ๆ และสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรง และบทบาทของประชาชนในฐานะ ที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

สรุป

ผลการวิจัย พบว่า การนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ งบประมาณ ทศนคติของข้าราชการ การสนับสนุนจากกระทรวงมหาดไทย ความรู้ของประชาชน การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ รวมถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ปัจจัยเหล่านี้ช่วยให้การเลือกตั้งมีความเป็นไปได้และบริหารงานใกล้ชิดประชาชน ส่วนผลกระทบจากการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ มีทั้งด้านบวก เช่น การกระจายอำนาจ เพิ่มความคล่องตัว ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และด้านลบ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง อิทธิพลกลุ่มทุน และความโปร่งใส และสำหรับแนวทางในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง พบว่า แนวทางการปฏิบัติต้องบูรณาการทั้งการปฏิรูปกฎหมาย การสร้างความรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน การปรับโครงสร้างการบริหาร การพัฒนาศักยภาพผู้นำ และการทดลองนำร่องในพื้นที่ที่พร้อม เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ได้แก่ ปัจจัยด้านงบประมาณ ทศนคติของข้าราชการที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนจากกระทรวงมหาดไทย ความรู้และความเข้าใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ความพร้อมทางกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ และสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐบาล กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำไปใช้ดำเนินการกำหนดนโยบายและกรอบกฎหมายที่รองรับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมทั้งจัดทำแผนแม่บทการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาค เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และระบบงานให้สอดคล้องกับการดำเนินการ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยด้านบวก ได้แก่ การกระจายอำนาจ การเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารงาน ความเข้าใจในบริบทพื้นที่ของผู้ว่า และการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคม ขณะที่ด้านลบ ได้แก่ ความเสี่ยงจากความขัดแย้งทางการเมือง การผูกขาดอำนาจ การซื้อสิทธิ์ขายเสียง ความล่าช้าจากข้อจำกัดทางกฎหมาย และการต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรนำไปใช้ดำเนินการออกแบบกลไกป้องกันการทุจริตและการผูกขาดอำนาจ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการถ่วงดุลและตรวจสอบอย่างเข้มงวด รวมถึงสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อลดความเสี่ยงจากความขัดแย้ง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางในการนำแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีสู่ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ จำเป็นต้องเตรียมการและปรับเปลี่ยนทั้งในด้านกฎหมาย นโยบาย และโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐ พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ควบคู่ไปกับการสนับสนุนจากภาครัฐและพรรคการเมือง และควรมีองค์กรอิสระเพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจของผู้ว่า ที่มาจากการเลือกตั้ง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการกำหนดจังหวัดนำร่อง เช่น จังหวัดชลบุรี เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเลือกตั้ง พร้อมประเมินผลและปรับปรุงก่อนขยายผลไปยังจังหวัดอื่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรต้องศึกษาความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อประเมินความเข้าใจและการสนับสนุนแนวคิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดในระดับฐานรากอย่างลึกซึ้ง

2.2 ควรต้องศึกษาตัวอย่างจากต่างประเทศที่มีระบบเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการท้องถิ่น เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศไทยอย่างเหมาะสม

2.3 ควรต้องวิจัยแนวทางในการออกแบบระบบถ่วงดุลและตรวจสอบอำนาจในระดับจังหวัด ภายใต้รูปแบบการเลือกตั้ง เพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตและการผูกขาดอำนาจในระยะยาว

References

- Chonburi Provincial Office. (2022). *Chonburi Provincial Development Report 2022*. Chonburi: Chonburi Provincial Office.
- Chonburi Provincial Office. (2023). *About the Province*. Chonburi: Chonburi Provincial Office.
- iLaw. (2022). *Local Elections: Getting to Know Pattaya City, the Second Special Local Government Organization*. Retrieved January 4, 2025, from <https://www.ilaw.or.th/articles/5163>
- Kaewnanua, S. et al. (2024). *Decentralization and Local Governance: Concepts, Key Issues, and the Future of Provincial Governor Elections in Thailand*. *Ratanabuth Journal*, 6(3), 643-655.
- Mikesell, J. (2007). *Fiscal Administrative in Local Government: An Overview*. Washington, D.C.: The World Bank.
- Mongkol, S. (2022). *The Thai Health Promotion Foundation's 6th Seminar on the Topic "Let's Elect Governors in Every Province"*. Bangkok: Civil Liberties Association.
- National Statistical Office. (2022). *Report on the Labor Force Survey, Chonburi Province, 3rd Quarter 2022*. Chonburi: Chonburi Provincial Statistical Office.
- Parliament. (2017). *Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (Section 184-187)*. Bangkok: Royal Gazette.
- Promphan, S. (2025). *Decentralization and the Election of Governors in the Bangkok Metropolitan Area*. *Journal of Public Administration and Politics*, 14(1), 120-140.
- Rakjamroon, A., Kalyanamitra, K., Niyomyaht, S., & Lakkanapichonchat, T. (2024). *Decentralizing to Local Government by a Governor Election of a Province in the Western Region*. *Journal of Educational Management and Research Innovation*, 6(4), 819-828.
- Thanalertsomboon, P. (2022). *"Why Can't People from Other Provinces Elect Their Own Governors?" Returning Power to Thai Local Government with Olan Thinbangtieo*. Retrieved January 4, 2025, from <https://www.the101.world/olarn-thinbangtieo-interview/>
- Thepho, C. (2024). *Readiness for the Election of Provincial Governors in Thailand*. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(10), 1366-1381.

Uamchinda, T. et al. (2022). *The Possibility of Provincial Governor Elections under the Thai Government*. Journal of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University, 2(2), 100-115.